

Quickscan natuurwaarden

Overveerpolder Oegstgeest

Opdrachtgever : gemeente Oegstgeest
Rapporteurs : R. van der Kuil en N. Bolt
Status : definitief
Datum : 22 oktober 2013

Stichting CREX
Boekenburglaan 54
2215 AE Voorhout
06-48410531
info@crex-advies.nl

Inhoud

1. Algemeen	1
1.1 Achtergrond, aanleiding en doel van het onderzoek.....	1
1.2 Gebiedsbeschrijving	1
1.3 Beoordelingskader	1
1.4 Werkwijze	3
2. Beschrijving actuele natuurwaarden Overveerpolder	4
2.1 Flora	4
2.2 Zoogdieren.....	4
2.3 Vogels	5
2.4 Insecten en andere ongewervelden	6
2.5 Vissen, reptielen en amfibieën	7
3. Conclusie	8
4. Zorgplicht	8
5. Literatuur	9
Bijlage 1	10

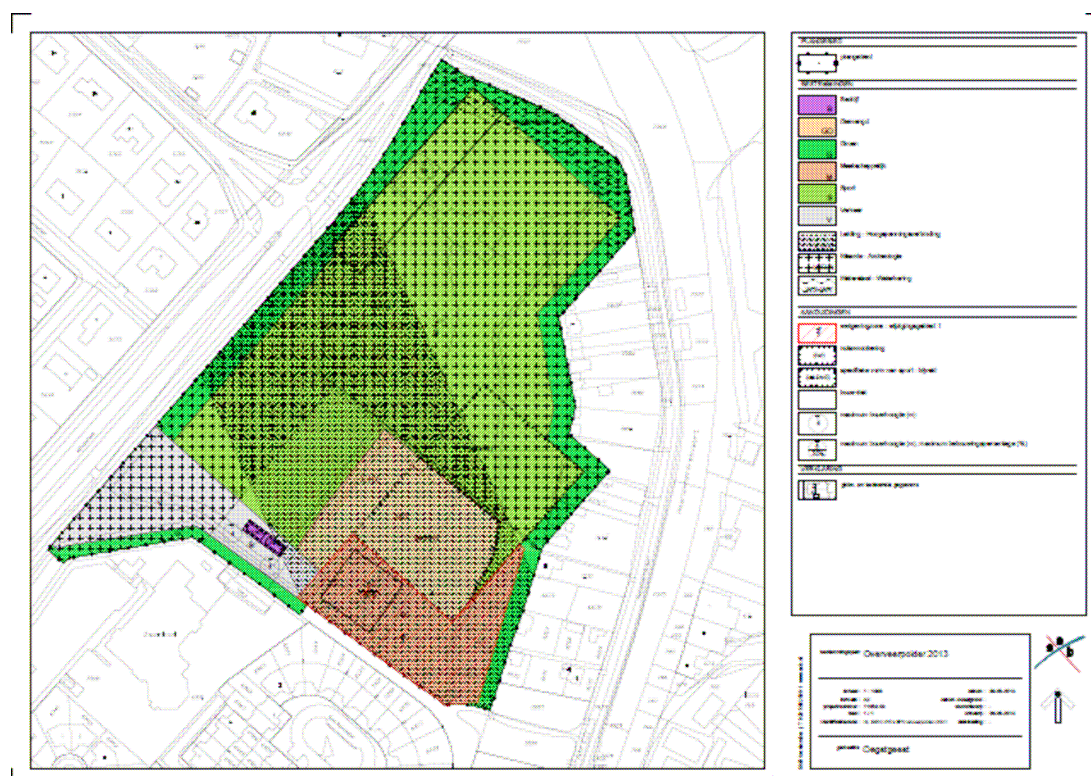
1. Algemeen

1.1 Achtergrond, aanleiding en doel van het onderzoek

De gemeente Oegstgeest heeft plannen om in de Overveerpolder een sportterrein aan te leggen. Uitvoering van dit plan kan een effect hebben op eventueel aanwezige beschermde planten en diersoorten. De gemeente heeft ons daarom gevraagd het plangebied te onderzoeken op het voorkomen van beschermde planten- en/of diersoorten. Dit is al eerder door ons onderzocht en vastgelegd in ons rapport over de natuurwaarden in de Overveerpolder in 2008. Natuuronderzoeksrapporten mogen echter maximaal 5 jaar oud zijn. Onderhavig onderzoek betreft dan ook een volledig actualiserend onderzoek (met een paar uitzonderingen deze worden verderop in de tekst besproken). Er is gebruik gemaakt van eerder door ons uitgevoerd onderzoek als informatiebron.

1.2 Gebiedsbeschrijving

Het in het kader van het onderzoek te inventariseren terrein ligt tussen de Haarlemmertrekvaart en de Abtspoelweg en is in het zuiden begrenst door bebouwing (zie figuur 1).

Figuur 1: Begrenzing van het plangebied in de Overveerpolder.

1.3 Beoordelingskader

Het terrein ligt niet in of nabij Natura2000-gebied of een beschermd of staatsnatuurmonument. Het gebied maakt geen deel uit van de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur. In het gebied kan wel de soortbescherming op grond

van de Flora- en Faunawet (hierna te noemen: Ffwet) en de Vogel- en Habitatrichtlijn aan de orde zijn.

Volgens de Ffwet (art. 4.1) zijn alle van nature op het Europese grondgebied van de Lid-Staten van de Europese Unie voorkomende soorten zoogdieren, vogels, amfibieën en reptielen als beschermde inheemse diersoorten aangemerkt. Daarnaast is deze bescherming van toepassing op een beperkt aantal vissen, insecten, weekdieren en planten. De wet regelt de voorwaarden waaronder beschermde soorten eventueel verstoord, verjaagd of zelfs gedood mogen worden.

Hoewel het beschermingsregime varieert, zijn in de praktijk nagenoeg alle vogels, zoogdieren en amfibieën wettelijk beschermd via de Ffwet. Op 23 februari 2005 is het 'besluit houdende wijzigingen van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijzigingen van art 75 van de Ffwet en enkele andere wijzigingen' (veelal kortweg aangeduid als AMVB art 75 Ffwet) van kracht geworden. In deze AMVB wordt onderscheid gemaakt in drie beschermingsniveau's. In de brochure "Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten" heeft het ministerie van LNV drie tabellen gepubliceerd, waarin de soorten zijn ingedeeld naar het beschermingsregime waar ze onder vallen.

Beschermingsregimes van de Ffwet

Het laagste beschermingsniveau is van toepassing op de meer algemeen voorkomende soorten en hiervoor geldt een algehele vrijstellingsregeling; ten aanzien van deze soorten geldt wel de algemene zorgplicht als bedoeld in art. 2 van de wet. Deze soorten staan in tabel 1, AMVB art 75 Ffwet.

Voor het tweede beschermingsniveau geldt voor bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstellingsregeling mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Zonder gedragscode is bij het overtreden van verboden uit de Ffwet voor dit niveau een ontheffing als bedoeld in art 75 van de Ffwet nodig. Een ontheffingsaanvraag voor soorten van dit beschermingsniveau wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort'. Soorten die onder dit beschermingsniveau vallen staan in tabel 2, AMVB art 75 Ffwet.

Op het hoogste beschermingsniveau geldt het vereiste van een ontheffing voor alle activiteiten die niet zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik. De ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan drie criteria:

- 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang,
- 2) er is geen alternatief,
- 3) doet geen afbreuk aan de gunstige instandhouding van de soort.

Soorten die onder dit beschermingsniveau vallen staan in tabel 3, AMVB art 75 Ffwet. Deze drie criteria vormen de zogenaamde uitgebreide toets.

Voor vogels geldt, dat het beschadigen, vernielen, uithalen, wegnemen of verstoren van nesten en het zoeken, rapen, uit het nest nemen, beschadigen of vernielen van eieren verboden is. Voor ruimtelijke ingrepen kan hiervoor ontheffing worden verkregen. Vogelsoorten zijn niet in deze tabellen bij AMVB art 75 Ffwet opgenomen. Voor alle vogelsoorten geldt een vrijstelling voor de artikelen 8 t/m 12 van de Ffwet, voor activiteiten die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkeling, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is een ontheffing nodig. Tot zover is het beschermingsniveau voor vogelsoorten

gelijk aan dat voor de soorten in tabel 2. Een ontheffingsaanvraag voor andere activiteiten dan hierboven genoemd wordt voor vogelsoorten echter onderworpen aan de uitgebreide toets, die voor de soorten van tabel 3 geldt.

Rode-lijst-soorten

Naast de status als beschermde soort op grond van de Ffwet kunnen soorten ook op een zogenaamde rode lijst staan omdat ze (zeer) zeldzaam of (ernstig) bedreigd zijn. Uit een oogpunt van zorgvuldig en duurzaam beheer is het gewenst ook die soorten waar mogelijk te ontzien en hiervoor mitigerende maatregelen te treffen. In het advies zal daar op ingegaan worden.

1.4 Werkwijze

We hebben een quickscan uitgevoerd, hierbij wordt het gebied een- à tweemaal bezocht en onderzocht op de aanwezigheid van beschermde planten- en diersoorten. Het veldonderzoek heeft plaatsgevonden op 5 mei en 14 juni 2013. Daarnaast is er op 6 juni 's avonds en op 13 juli 's ochtends onderzoek gedaan naar vleermuizen. De gehanteerde werkwijze sluit aan bij het Protocol voor Vleermuisonderzoek. De periode waarin het veldonderzoek is uitgevoerd is geschikt voor het kunnen vaststellen van wettelijk beschermde soorten uit de meeste taxonomische groepen.

Voor het vaststellen van de aanwezigheid van plantensoorten is gebruik gemaakt van visuele waarnemingen. Bij dieren is zowel gekeken naar fysieke aanwezigheid van de dieren als naar sporen (in de vorm van molshopen, muizengangen, uitwerpselen, braakballen e.d.). Bovendien is geluisterd naar geluiden van amfibieën, vogels en zoogdieren. Voor het onderzoek naar de fauna in de watergangen (waterinsecten, amfibieën, vissen) is gebruik gemaakt van een schepnet. Verder is naar amfibieën gezocht, door op het terrein liggende grotere voorwerpen (planken, boomstammen, stukken vloerbedekking etc.) op te tillen en eronder te kijken. De aanwezigheid van vleermuizen is onderzocht met behulp van batdetectors.

Er is door ons geen onderzoek gedaan naar het voorkomen van broedvogels, dit is in 2010 onderzocht door SOVON. Daarnaast is er niet opnieuw onderzoek uitgevoerd in het najaar naar aanwezigheid van vleermuizen (zoals paarverblijven) daar dit in 2011 reeds is gebeurd. Er zijn geen paarverblijven gevonden.

2. Beschrijving actuele natuurwaarden Overveerpolder

2.1 Flora

In het plangebied ligt een terrein van de scouting (een weide omgeven door houtwallen), een sportterrein van een cricketvereniging en een stuk bloemrijk grasland. Naast het plangebied liggen volkstuintjes en bebouwing.

Veldwaarnemingen

In het bloemrijke grasland zijn o.a. waargenomen: pinksterbloem, grote ratelaar en veldzuring. Er zijn geen beschermde plantensoorten waargenomen.

Potenties voor beschermde soorten

Over het algemeen geldt, dat beschermde plantensoorten groeien onder bijzondere omstandigheden. Daardoor zijn ze zeldzaam geworden en daarom zijn ze beschermd. De omstandigheden in de Overveerpolder zijn voor de meeste beschermde soorten niet geschikt omdat het een zeer voedselrijk gebied is. De omstandigheden zijn mogelijk geschikt voor de zwanebloem en de dotterbloem. Dit zijn soorten uit tabel 1 (AmvB art 75 Ffwet), waarvoor geen ontheffing behoeft te worden aangevraagd. Het voorkomen of de vestiging van zwaarder beschermde planten, waar een ontheffing voor aangevraagd zou moeten worden, is bij gelijkblijvende omstandigheden in dit gebied niet te verwachten. Ook uit internet- en literatuuronderzoek zijn geen beschermde planten uit het gebied bekend.

Conclusie

Er zijn geen beschermde plantensoorten waargenomen. Er hoeft geen ontheffing in het kader van de Ffwet te worden aangevraagd.

Langs de Haarlemmertrekvaart en de Abtspoelweg en op de volkstuintjes zijn een aantal houtige gewassen uitgegroeid tot bomen. Bij een eventuele kap van deze bomen kunnen er bepalingen van de Boswet en kapverordeningen van kracht zijn.

2.2 Zoogdieren

Veldonderzoek

In het gebied zijn molshopen aangetroffen. Voor de mol (tabel 1) geldt een algemene vrijstelling van de verbodsbepalingen uit de Ffwet.

Tijdens het eerste avondbezoek op 6 juni zijn er binnen het plangebied een tweetal rosse vleermuizen waargenomen die tijdelijk boven het weiland bleven foerageren, waarna ze verder doorvlogen. Waarschijnlijk zijn deze dieren afkomstig uit de kraamkolonies die zich op landgoed Huys te Warmond bevinden. De meest algemene soort in het plangebied is de gewone dwergvleermuis. Langs beide houtwallen (Abtspoelweg en Volkstuinencomplex) zijn gewone dwergvleermuizen gehoord echter in zulke lage aantallen dat er van trekroutes geen sprake is. De houtwallen worden gebruikt om langs te foerageren, verspreid over de avond zijn in totaal een 5-tal dieren gehoord. De houtwallen fungeren niet als trekroute.

Verder zijn boven het water van de Haarlemmertrekvaart de meervleermuis en de watervleermuis foeragerend aangetroffen. De watervleermuizen zijn waarschijnlijk afkomstig uit landgoed Oud Poelgeest, ze komen uit deze richting gevlogen langs de jachthaven. In totaal zijn er tussen de 5-7 exemplaren waargenomen. Van de meervleermuizen is onduidelijk waar deze verblijven de dichtstbijzijnde kolonie bevindt zich in Voorhout. Wel is duidelijk dat ze het Oegstgeesterkanaal gebruiken als trekroute en foerageergebied, er zijn een 5-tal dieren waargenomen. Zoals ook reeds door ons is vastgelegd in de Quicksan natuurwaarden Overveerpolder, 2008.

In het plangebied staat 2 gebouwen, de gebouwen zijn zelf niet onderzocht op aanwezigheid van vleermuizen daar ons de toegang werd geweigerd. Tijdens het ochtendbezoek op 13 juli zijn er geen aanwijzingen gevonden dat er zich in het plangebied een kraamkolonie bevindt van vleermuizen. Gewone dwergvleermuis, watervleermuis en meervleermuis werden waargenomen, de vleermuizen verlaten echter het plangebied bij zonsopgang. Het plangebied wordt beoordeeld als niet geschikt voor kraamkolonies van vleermuizen. Aanwezigheid van paarverblijven is reeds uitgesloten in het najaarsonderzoek van 2011. Uitgesloten kan worden dat zich in de Overveerpolder kraamkolonies of verblijfplaatsen van vleermuizen bevinden.

Potenties voor beschermde soorten

In het gebied worden verder alleen zeer algemene zoogdieren (zoals de egel en de veldmuis, beiden tabel 1, AMVB art 75 Ffwet) verwacht, waarvoor een algehele vrijstelling geldt.

Conclusie

Uit het onderzoek van 2008 was reeds bekend dat de lichtmasten op de aan te leggen sportterreinen een negatief effect zouden kunnen hebben op migrerende en foeragerende water- en meervleermuizen op de Haarlemmertrekvaart en het Oegstgeesterkanaal. Hiervoor zijn daarom in het bestemmingsplan maatregelen opgenomen zodat verstoring van vleermuizen boven deze wateren wordt voorkomen.

Er gaat een deel van de houtwal langs de Abtspoelweg verloren. Er blijft echter voldoende houtwal over voor vleermuizen om langs te foerageren. Er hoeft geen ontheffing in het kader van de Ffwet te worden aangevraagd.

2.3 Vogels

In 2010 is het gebied door Sovon onderzocht op aanwezigheid van vogels. Onderzoek naar vogels valt buiten deze opdracht. Wij hebben overigens alleen algemene soorten aangetroffen als ekster, wilde eend, merel, koolmees en winterkoninkje.

Conclusie

Er hoeft geen ontheffing in het kader van de Ffwet te worden aangevraagd wanneer werkzaamheden worden uitgevoerd buiten de broedtijd (van circa 1 maart tot 1 augustus). Wanneer er toch werkzaamheden in deze periode moeten worden uitgevoerd dan wordt aangeraden om het terrein ruim van te voren ongeschikt te maken voor broedvogels (het terrein kaal maken door bomen en struikgewas te verwijderen). Voordat de werkzaamheden starten zou het terrein dan nog een keer onderzocht moeten worden op aanwezigheid van broedende

vogels. Broedende vogels mogen namelijk niet worden verstoord en hier wordt ook geen ontheffing in het kader van de Ffwet voor afgegeven.

2.4 Insecten en andere ongewervelden

Veldwaarnemingen

In het gebied zijn alleen algemeen voorkomende insecten waargenomen, zoals grote roodoogjuffer, klein koolwitje, gehakkelde aurelia, boomblauwtje, dagpauwoog en kleine vos. Deze soorten zijn niet beschermd.

Potenties voor beschermde soorten

Er zijn geen potenties aanwezig voor beschermde insectensoorten. Beschermde insecten zijn van zeer specifieke biotopen afhankelijk die hier niet aanwezig zijn. Ook uit internet- en literatuuronderzoek zijn geen beschermde insecten uit het gebied bekend.

Conclusie

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde soorten ongewervelde dieren aangetroffen. Er hoeft geen ontheffing in het kader van de Ffwet te worden aangevraagd.

2.5 Vissen, reptielen en amfibieën

Veldonderzoek

Tijdens het veldonderzoek is de groene kikker waargenomen. Dit betreft de bastaard- of meerkikker daar de poelkikker niet in het westen voorkomt. Verder zijn geen vissen, reptielen of amfibieën waargenomen.

Potenties voor beschermde soorten

Uit literatuuronderzoek blijkt dat 10-doornige stekelbaars, de gewone pad, de groene kikker, de bruine kikker en de kleine watersalamander in het gebied zijn waargenomen. De 10-doornige stekelbaars is niet beschermd, de gewone pad, de groene kikker, de bruine kikker en de kleine watersalamander zijn beschermde soorten van tabel 1, waarvoor geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd. Gezien de kwaliteit en de breedte van de sloten komen er geen andere vissen voor. Tijdens de veldbezoeken zijn geen rugstreeppadden aangetroffen. Ook is tijdens de veldbezoeken gebleken dat de omstandigheden in het gebied niet geschikt zijn voor deze soort vanwege het ontbreken van kale en open grond. Andere amfibieën zijn in het gebied niet te verwachten. Beschermde reptielen zijn niet te verwachten omdat deze niet in de omgeving voorkomen.

Conclusie

Er hoeft geen ontheffing in het kader van de Ffwet te worden aangevraagd.

3. Conclusie

In het gebied komen geen beschermde planten- of diersoorten voor waarvoor een ontheffing van de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet aangevraagd dient te worden ten behoeve van de aanleg van sportvelden.

4. Zorgplicht

Ten aanzien van alle in het wild levende planten en dieren, geldt wel de algemene zorgplicht als bedoeld in art. 2 van de wet. Dit houdt in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor de flora en fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden geleverd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden geleverd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken. Dit betekent dat redelijkerwijs alle maatregelen moeten worden genomen om onnodige verstoring en/of doden en verwonden van dieren c.q. vernietiging van (de vestigingsplaats van) planten te voorkomen.

Indien tijdens de werkzaamheden amfibieën worden aangetroffen, kan aan de zorgplicht worden voldaan door de dieren zo mogelijk te vangen en op een geschikte locatie in de omgeving weer vrij te laten. Amfibieën kunnen aangetroffen worden bij werkzaamheden aan of in watergangen en wanneer grotere objecten (planken, boomstammen, bouwketen e.d.), waar de dieren onder schuilen of overwinteren, worden verplaatst.

Van de in het gebied voorkomende beschermde zoogdieren en vogels wordt verondersteld, dat zij zich bij bedreiging door de werkzaamheden (indien deze plaatsvinden buiten de broedtijd), zelf in veiligheid kunnen brengen.

Voor **vogelsoorten** geldt dat nesten en vaste verblijfplaatsen beschermd zijn. In het projectgebied zijn geen vogelsoorten (of nesten daarvan) aangetroffen die jaarlijks naar hetzelfde nest terugkeren. Ook zijn geen vogelsoorten aangetroffen die gebruikmaken van vaste verblijfplaatsen. Wanneer de werkzaamheden buiten de broedtijd (verschilt per soort, maar grofweg van 1 maart tot 1 augustus) worden gestart en voortduren tijdens de broedtijd, wordt voorkomen dat vogels in het gebied gaan broeden. In dat geval is geen ontheffing noodzakelijk.

Indien op een of andere manier toch een of meer vogels in het gebied broeden en de werkzaamheden leiden tot het beschadigen, vernielen of verstoren van een of meer nesten, is daarvoor een ontheffing noodzakelijk. Dergelijke ontheffingen worden slechts bij uitzondering verleend.

Gunstige staat van instandhouding

Vrijstellingen en ontheffingen worden alleen verleend indien geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de desbetreffende soort (Art. 75 lid 4, Ffwet).

5. Literatuur

Heukels Flora van Nederland, R. van der Meijden, Wolters-Noordhoff Uitgeverij 1990

Ministerie van LNV, Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten.

RAVON, www.ravon.nl, verspreidingsgegevens.

Roelf Pot,
Veldgids Water- en oeverplanten, KKV Uitgeverij 2003

Stumpel en Strijbosch, Veldgids Amfibieën en reptielen, KNNV uitgeverij 2006

Quickscan natuurwaarden Overveerpolder, Crex ecologisch-juridisch advies 2008

Nader onderzoek Abtspoelweg te Oegstgeest, Nicolai Bolt Ecologische advies, 2009.

Najaarsonderzoek overveerpolder, CREX ecologisch-juridisch advies 2011.

Vleermuisprotocol 2011, Netwerk Groene Bureaus, Gegevensautoriteit Natuur, Zoogdiervereniging VZZ, vastgesteld 27 maart 2013.

Bijlage 1

Waarnemingen plangebied, bezoek op 5 mei, 6 juni, 14 juni en 13 juli 2013

Vlinders

Klein koolwitje, gehakkelde aurelia, boomblauwtje, dagpauwoog, kleine vos.

Vogels

Grote bonte specht, merel, ekster, winterkoning, vink, meerkoet, wilde eend, koolmees, pimpelmees, grasmus, scholekster, fitis, grauwe gans, heggemus, tjiftjaf, kauw, houtduif, bergeend, canadese gans, nijlgans, zwartkop.

Planten

Grote ratelaar, kamperfoelie, kaukasisch vergeet-me-nietje, smeerwortel, fluitekruid, kruipende boterbloem, scherpe boterbloem, cornoelje, pinksterbloem, valeriaan, veldzuring, ridderzuring, rode klaver, speerdistel, braam, stinkende gouwe, speenkruid, witte boshyacinth, look-zonder-look, hondsdrif, paarse dovenetel, bitterzuring, krentestruik.

Zoogdieren

Mol, gewone dwergvleermuis, rosse vleermuis, watervleermuis, meervleermuis.

Overige

Groene kikker, grote roodoogjuffer.